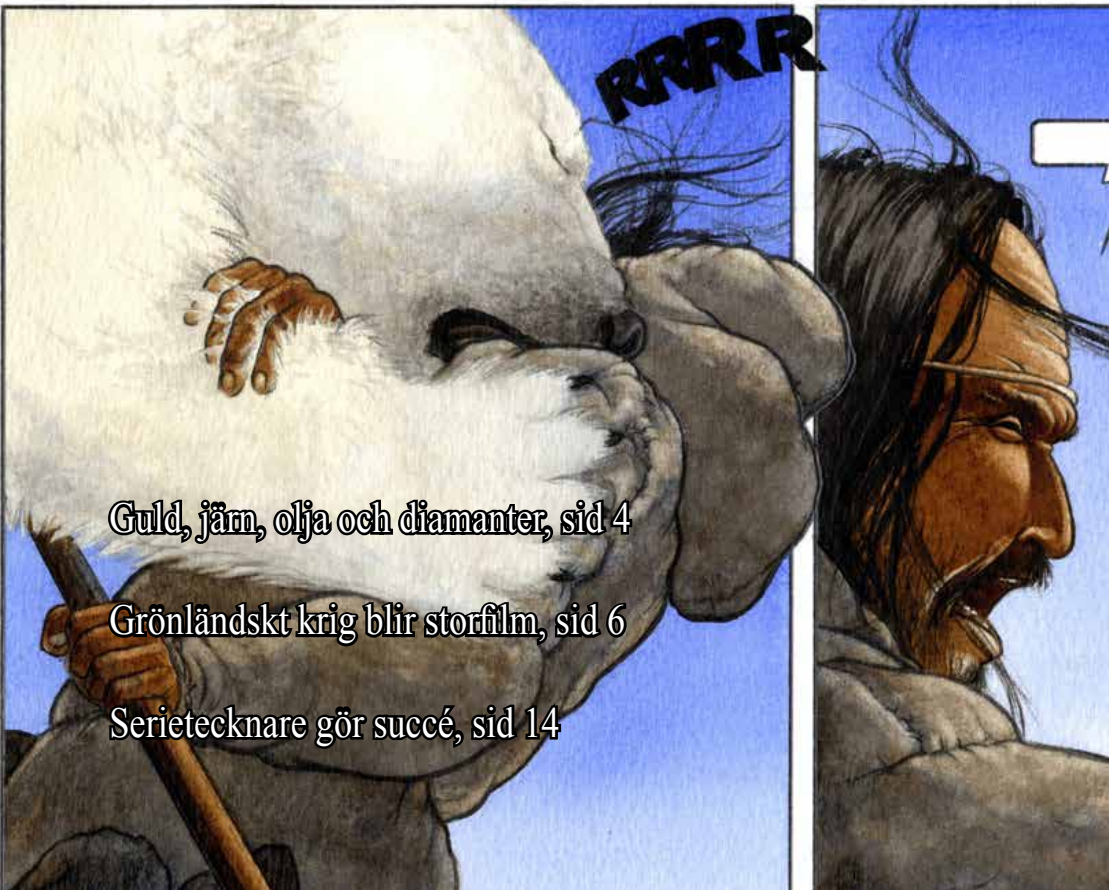
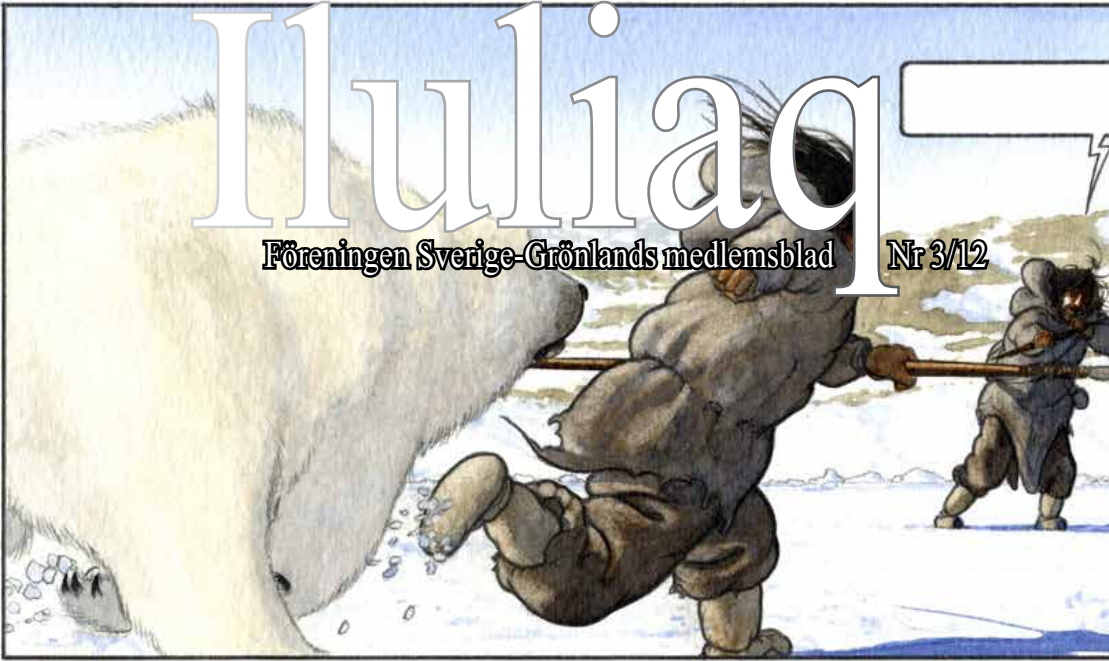

Iluliaq

Föreningen Sverige-Grönlands medlemsblad

Nr 3/12

Guld, järn, olja och diamanter, sid 4

Grönländskt krig blir storfilm, sid 6

Serietecknare gör succé, sid 14

Självständighet - men hur?

På åttiotalet deltog jag i några Aasivik-möten och kom att engagera mig i den politiska rörelse som ville frigöra Grönland från Danmark och det post-

koloniala förtrycket.

Den gången var en sådan frigörelse mest en dröm som saknade förutsättningar och verklighetsförankring men som samlade många, unga mest, kring ett stort samhällsengagemang. År 2009 när Grönland fick självstyre och självstyrekommisionen var klar med sitt arbete fastlades att grönländarna själva får bestämma om de vill ha suveränitet i framtiden. Statsminister Helle Thorning-Schmidt samlade i augusti i år de två landstyreformännen för Grönland och Färöarna till riksmöte i Igaliko på Grönland. Den stora frågan på dagordningen var om Rigsfællesskabet har en framtid i en tid som särskilt för Grönlands del innebär omvälvande förändringar och möjligheter till långsiktigt ekonomiskt oberoende.

Helle Thorning-Schmidt menade att som medlemmar i Rigsfællesskabet blir

både Danmark, Grönland och Färöarna starkare. Landstyreformän Kupik Kleist vill inte se för mycket på konventionerna utan håller frågan om formerna för en framtida statsbildning öppen. Det är grönländarna själva som bestämmer hur man vill ha det. Det är både han och statsministern rörande eniga om. Vi rör oss som en nation på väg mot statsbildning, säger han. Han ser liksom Färöarna dock ett brett samarbete med Danmark som mycket viktigt, särskilt på områden där man har gemensamma intressen. Kupik Kleist ser också ett utvidgat samarbete med EU och han går så långt att han kan tänka sig euro som grönländsk valuta.

Som utomstående känner jag en viss bävan inför tanken på Grönland som en suverän stat. Lydstat till USA, multinationella bolag som tömmer landet på rikedomar och lämnar soporna kvar? Farhågorna är många men Kupik Kleist säger sig känna till den sängen. I hans vision för ett framtida Grönland har människor fått en bättre levnadsstandard och den vita fläcken på kartan har blivit en plats dit alla vill komma.

Sylvia Hild

Iluliaq

En tidning från Föreningen Sverige-Grönland. www.sverige Gronland.com
Redaktionen består av:

Ordförande Sylvia Hild, Helgagatan 36 F, 118 58 Stockholm

Telefon: 070-303 96 30, e-post: sylvia.hild@comhem.se

Sekreterare: Joel Åsblom, tel: 070-7871436, e-post: asblom@rocketmail.com

Föreningens kassör är Mats Gullberg, tel: 08-660 91 79,

e-post: matsgullberg2003@yahoo.se

Sprit på gammalt vatten

Arctic Velvet the spirit of Greenland heter firman som producerar fem olika produkter: whiskey, vodka, gin, aquavit och Cognac.

Det speciella med dessa produkter är att de destilleras med källvatten från Qeqertarsuaq på Västgrönland.

Vattnet, som är 2 000 år gammalt, har ph-värde på hela 9,38 vilket gör vattnet extremt mjukt.

Flaskorna är riktig fina i formen och etiketten ser exklusiv ut, vilket också är helhetsintrycket av flaskan.

Whiskey är dock en blendad, det är en fördel för den är inte så hård eller sträv i smaken som whiskey kan upplevas ibland.

Jag kan varmt rekommendera denna whiskey för dem som gillar sådant.

Kolla gärna in deras hemsida: arctic-velvet.com

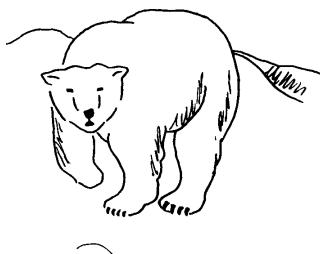
Pilutaq Larsen Ström

En gammal björn

Isbjörnen som art är mycket äldre än man tidigare trott. Kanske är det fem miljoner år sedan brunbjörnen och isbjörnen skildes åt som arter, visar en omfattande DNA-analys som gjorts på isbjörnens och andra björnars arvsmassa.

Man har också kunnat se hur klimatet påverkat isbjörnspopulationen genom årmiljonerna.

Under tider med varmare klimat har antalet isbjörnar minskat medan de ökat när klimatet blivit kallare. Av det kan man dra slutsatsen att isbjörnen har överlevt flera värmeperioder i jordens historia. Detta är dock inte någon garanti för att de ska klara den pågående globala uppvärmningen och den starka ökningen av miljögifter. Isbjörnarna är idag betyd-

ligt färre än under tidigare perioder i jordens historia.

Det har inte varit ovanligt att isbjörnen korsat sig med brunbjörnen. Detta har skett i tider då glaciärerna dragit sig tillbaka och de två arterna vistats i samma område.

Isbjörnen skiljer sig markant från övriga björnarter eftersom den är helt anpassad för ett liv på havsisen i Arktis och lever till största delen på sälkött.

Idag finns det omkring 25 000 isbjörnar.

Guld, järn, olja och diamanter

Före årets slut förväntas en rad större industriprojekt lämna in sina ansökningshandlingar om tillstånd till att leta både järn, sällsynta metaller och diamanter.

Under 2012 har det varit något lugnare utmed de grönländska kusterna där oljebolagen ägnat sig mer åt att analysera de prov man tagit kring tidigare borrhningar och i stället ladda upp för nya satsningar nästa år.

Nu är det i stället full aktivitet bland de många gruvbolag som är på gång med ansökningar för att få etablera stora gruvprojekt på flera håll utmed kusterna. Det gäller inte minst London Mining som vill bryta järnmalm vid Isukasia, 15 mil nordost om huvudstaden Nuuk. Under hösten har bolaget arrangerat en rad möten med befolkningen i Nuuk där man utlovar goda möjligheter att få jobb samt enorma skatteintäkter till den grönländska statskassan. London Mining har ett räkneexempel där man under 15 år ska kunna bidra med 32 miljarder danska kronor i form av bolagsskatter. Man räknar med att det tar tre år att bygga gruvan och att det krävs upp till 3 000 personer i denna inledande fas. De flesta förväntas vara billig arbetskraft från Kina medan cirka tio procent av arbetskraften kommer från Grönland. När väl gruvverksamheten är i gång förväntas den kräva en arbetsstyrka på upp till 850 anställda, varav kanske hälften är lokalanställda. London Mining betonar dock att en verksamhet av det här slaget även kräver en mängd underleverantörer samt tjänster i servicesektorn.

Sedan tidigare har aluminiumgiganten Alcoa ansökt om att få placera ett smältverk vid Maniitsoq och om båda dessa

projekt drar igång samtidigt kommer det att krävas 4 700 anställda i anläggningsfasen och 1 650 personer som sköter den löpande driften. Det handlar alltså om ganska storskaliga projekt med tanke på att den totala grönländska arbetskraften bara uppgår till 27 000 personer.

– Några av projekten är så stora att vi nog aldrig kan komma undan behovet av utländsk arbetskraft i anläggningsfasen. Ser man sedan till de samhällsekonomiska vinsterna krävs det att Grönland uppnår en högre utnyttjandegrad av lokal arbetskraft, säger den grönländska regeringens ekonomiska expert Torben M. Andersen till tidningen Sermitsiaq.

Bland övriga gruvprojekt som pågår eller ska inledas i år märks en diamantergruva vid Qeqertarsuatsiaat, en zink- och blygruva i nordöstra Grönland och så Nalunaq Gold Mine som redan lyckats vaska fram många sköna guldklimpar i området runt Nanortalik i söder. Sedan 2011 har Nalunaqgruvan producerat 160 kilo rent guld och förväntas kunna forsla ut cirka 50 kilo guld varje månad framöver.

Mest omstritt är dock den verksamhet som Tanbreez Mining Greenland hoppas på att få dra igång i området mellan Narsaq och Qaqortoq. Här har man

ansökt om att få bedriva gruvdrift efter sällsynta metaller som kan användas i mobiltelefoner, flygmotorer och olika smycken. Enligt experter som undersökt området kan det röra sig om en fyndighet på fyra miljarder ton malm. Det som ställer till lite huvudbry är att regeringen se-

dan många år tillbaka har nolltolerans för uranbrytning och i området Kringlerne innehåller varje ton malm genomsnittligen 20,4 gram uran medan Kvanefjeldet innehåller hela 340 gram uran per ton.

Joel Åsblom

Sällsynta jordarter en het fråga

Det finns en grupp grundämnen som kallas sällsynta jordarter. 14 av dessa 17 grundämnen används inom industrin för att tillverka smartphones, datorer, vindkraftverk och annan sk grön teknologi.

De sällsynta jordarterna tillhör enligt EU de ”kritiska mineralerna” eftersom osäkerheten är stor när det gäller tillgång på världsmarknaden.

2009 hade Kina 97 procent av hela marknaden. På Grönland har man hittat åtta förekomster av dessa jordarter och flera bolag har ansökt om licenser för brytning. I dagsläget ska man utvärdera om förekomsterna är så ekonomiskt bärkraftiga att gruvdrift kan löna sig.

De grönländska förekomsterna av sällsynta jordmetaller har hamnat mitt i en het debatt, enligt tidningen Polarfronten. De skulle i princip kunna bryta Kinas monopol på världsmarknaden och EU

som vaknat sent inser nu med panik att det är dags att handla samtidigt som Kina hungrigt vänder blickarna mot Grönland. Västvärlden har på senare år outsourcat sin tillverkning inom ny teknologi till Kina och Kina har i sin tur etablerat stora industrier som förbrukar de sällsynta jordmetallerna. Det är en situation som EU idag ser som strategiskt riskfylld eftersom huvudlinjen inom EU är att satsa just på den sk gröna teknologin.

Den interna frågan på Grönland kretsar också kring miljön. Ett problem är att med en utvinning av sällsynta jordarter följer också uran och thorium som biprodukter. Och här har både Grönland och Danmark nolltolerans när det gäller att öka strålningen i ett område i samband med gruvdrift. Frågan är nu om man skall flytta fram gränsvärdet från den naturliga strålningen för att kunna starta brytning.

Grönländskt krig blir storfilm

Under andra världskriget skedde en rad ganska okända krigshandlingar även på Grönland där en del av dessa nu ska uppmärksammas i en storfilm med Mads Mikkelsen i huvudrollen.

Efter den tyska ockupationen av Danmark i april 1940 gav den danska USA-ambassadören Henrik Kauffmann sitt godkännande till att USA skulle ansvara för att tyskarna inte tog kontroll över den Nordatlantiska kolonin Grönland.

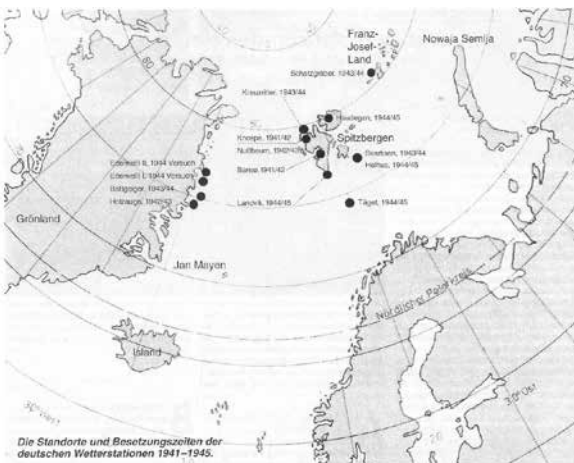
Under det kommande året etablerades Siriuspatrullen (först under namnet Nordøstgrønlands Slædepatrulje) som fick till ansvar att patrullera utmed den nordöstra kusten där tyskarna vid flera tillfällen gjort försök att etablera väderstationer. Väderobservationerna från norra ishavet spelade nämligen en viktig roll för informationen om när det skulle bli gynnsamt väder för attacker mot England och andra krigsskådeplatser.

Den film som nu är på gång fokuserar på de händelser som följde efter att tyskarna vintern 1942-43 hade etablerat en väderstation vid Sabine Ø, 10 mil nordöst för Eskimonæs.

13 mars 1943 kom tre medlemmar av Siriuspatrullen till Sabine Ø och noterade främmande rörelser i området. Här hittade patrullen föremål av tyskt ursprung och senare överraskas man av en grupp tyskar. Den leds av löjtnant Hermann Ritter som attackerar slädepatrullen varvid Eli Knudsen dödades av tyskarna medan de övriga två patrullmedlemmar-

Mads Mikkelsen spelar medlem i Siriuspatrullen.

Tyska väderstationer fanns på många orter.

na tas till fånga. En av dessa, Peter Nielsen, släpptes fri medan den andra, Marius Jensen, tvingas följa med Ritter som guide till väderstationen vid Mackenzie Bugt. Men så snart de distanserat sig från de övriga tyskarna övermannar Marius Jensen den tyska löjtnanten som blir hans krigsfånge under en 30 mil långa färden söderut mot det större samhället Ittoqqortoormiit (Scoresbysund). Under den följande månaden färdas de tillsammans och delar till och med på samma

Tillfångatagna tyskar överlämnar sig till amerikanska soldater.

sovsäck. De ankommer till Ittoqqortoormiit kring den första maj då Hermann Ritter överlämnades till amerikanerna. Några dagar senare lyfter de amerikanska bombplanen från Island och fäller sin bomblast över de tyska väderstationerna.

För sin insats under kriget tilldelades Marius Jensen medaljerna American Legion of Merit och British Empire Medal.

Flera år efter kriget kom det flera detaljer om denna händelse där även Hermann Ritters bakgrund har belysts. Före kriget försörjde han sig som pälsjägare på norska Svalbard där han även lärde sig tala norska och även lärde känna Henry Rudi som sedermera rekryterades till Siriuspatrullen. Hermann Ritter inkallades till Wehrmacht mot sin vilja utan att ha någon sympati för den nazistiska saken, något som kanske kan förklara att han och Marius Jensen lyckades utveckla en vänskaplig relation.

Hermann Ritter och han grupp ankom till Grönland hösten 1942 på fartyget M/V Sachsen som låg kvar i området över vintern då väderstationen kunde få sin elförsörjning via en kabel som drogs från skeppet. I samband med den ame-

rikanska bombattacken mot väderstationen fälldes även bomber mot Sacshen som dock inte träffades. Så småningom evakuerades de sista överlevande tyskarerna från Grönland och i samband med det sänkte de själva M/V Sachsen. Under nästa sommar planeras en expedition till området där ett av målen är att försöka hitta det sjunkna fartyget.

Filmen War Below Zero (på danska: Krig under frysepunktet) regisseras av isländaren Ágúst Guðmundsson och har Mads Mikkelsen i huvudrollen som Marius Jensen medan Hermann Ritter spelas av Til Schweiger, känd bland annat från filmen Inglourious Basterds.

Joel Åsblom

En gigantisk omväg

Bor du i Ittoqqortoormiit och har ärende till Tasiilaq eller Kulusuk får du bereda dig på en gigantisk omväg.

Du måste nämligen först flyga till Västgrönland. Det nya servicekontraktet med Air Greenland för beflygning till Östgrönland har gjort invånarna rasande.

Kommuneqarfik Sermersooq borgmästare A sii Chemnitz Narup menar att de nya servicekontrakten får oöverskådliga konsekvenser för både näringsliv och privatpersoner. Tillbakagång i turistnäringen bl a som just nu har en stor potential. Invånarna i Ittoqqortoormiit har gjort en namninsamling för att protestera mot servicekontrakten som träder i kraft till nyår.

Snön kom till Sisimiut

Den 12 september var sommaren definitivt slut i Sisimiut.

Då kom den första snön. 2 cm föll under ett kraftigt snöfall. Snöflingorna var de största som setts åtminstone de senaste 20 åren. Och kort efter drog snöfallet vidare till Nuuk.

Alkoholkonsumtionen

sjunker

Tack vare en mer restriktiv alkoholpolitik har konsumtionen av alkohol sjunkit med 21 procent sedan år 2000.

Seismisk oro på Grönland

Ett mindre jordskalv har nyligen registrerats i Upernavik.

Det nådde 2,6 på richterskalan. Flera människor hörde något som kan liknas med en explosion inne i jorden. De trodde att det var containers som välte eller att det var ett sprängningsarbete på gång.

Det är inte helt ovanligt att det sker jordskalv längs Grönlands kuster. Det senaste märkbara skalvet skedde i Qeqertarsuaq år 2005 och nådde då 4,5 på richterskalan. Lite värre var det i Maniitsoq år 2001 då en styrka på 4,9 registrerades. Det skalvet kändes ända i Nuuk och Sisimiut.

Den 30 augusti i år uppmättes ett kraftigt jordskalv till havs mellan Jan Mayen och Östgrönland. Ett amerikanskt övervakningssystem mätte 6,6 på richterskalan. Någon flodvåg slog dock inte in över Grönlands östkust. Senare inträffade ett skalv till i området som mätte 5,2 på richterskalan.

Krav att städa Grönland

Danska Försvaret har under årtionden lämnat en hel del skit efter sig på Grönland.

Ett problem som utvecklat sig till ett politiskt slagsmål inom Rigsfælleskabet. Självstyret vill att kvarlämnade oljerester, fenoler, tungmetaller m m rensas bort men det kräver avvisar Danmarks försvarsmakt.

87 större och 540 mindre allvarliga föroreningar har registrerats i landet. Många av de gamla föroreningarna har

skett på USA:s militära anläggningar och det menar man från grönländskt håll är något som Danmark måste ta ansvar för. Medan försvaret bara vill rensa upp när det uppstår en risk att föroreningen sprider sig eller när man lämnar området.

Äntligen en skådespelarutbildning

Nu är den invigd. Grönlands första skådespelarutbildning.

Fem förväntansfulla elever har nu star-

tat sin skådespelarbana i det gamla radiohuset i Nuuk. Rektor för skolan är skådespelerskan Makka Kleist som i många år arbetat i Tuqaq och Silamiut. De viktigaste ämnena blir inuiternas historia och kultur, myter och språk. Eleverna ska också arbeta med att öka sin självrespekt och självtillit. De kommer att utmanas att bryta sina gränser gång på gång men även träna sig i fysisk uthållighet.

Grönländska anstalter inte så öppna

I Grönland finns inga fängelser. Inställningen till straff är officiellt betydligt humanare än vad vi är vana vid i Europa och världen i övrigt.

Det betyder att lagöverträdare uppehåller sig i öppna anstalter där de kan gå ut och arbeta på dagen och besöka familj och vänner. Resocialisering är huvudtanken.

Nu har sociologen Annetette Nyborg Lauritsen tittat närmare på livet i anstalterna i Nuuk och Ilulissat och i en doktorsavhandling gett en hel annan bild av vad som händer därinne. Hon menar att de danska fängelserna är betydligt bättre på resocialisering.

Det visade sig att mycket få av de intagna hade ett arbete att utföra utanför anstalten. Och ju mer som anstalterna sluter sig ju mer kommer de att likna danska fängelser. Däremot saknas alla de faciliteter som ett fängelseliv i Danmark erbjuder de fängslade. Som t ex kyrka, kiosk, arbetsplatser, musikrum., motionshall. Tanken på resocialisering har helt hamnat i skymundan, enligt Annet-

ette Nyborg Lauritsen. Ofta blir tillvaron på anstalten en utdragen pina.

Denna utveckling kanske också kan ses som en följd av att det grönländska samhället skickar allt fler lagöverträdare till straffavtjäning trots att antalet kriminalfall minskat sedan millenniumskiftet. Orsaken kan vara att när den nya kriminallagen trädde i kraft 2010 jämfördes gärningsmannaprincipen med gärningsprincipen i syfte att närma sig det danska systemet.

Grönland står därför inför valet att fortsätta med öppna anstalter i dess ursprungliga mening eller gå över till fängelser och lämna situationen med varken det ena eller det andra bakom sig.

Diskobuktens viktigaste djurart

Hur klarar vattenlopporna, havets mikroskopiska kräftdjur, en oljeförorening? Trots sin litenhet, 3-5 millimeter, är den Diskobuktens viktigaste djurart.

Den utgör föda för fisklarver, fåglar och valar. Den är faktiskt grundlaget för hela det rika djurlivet i området.

Och för första gången har man nu kunnat undersöka hur oljekomponenten pyren påverkar den största vattenloppan i området, uppger tidningen Polarfronten. Genom borrhål i isen har man samlat in vattenprov från stora vattendjup där vattenloppan står i dvala under vintern.

På Arktisk Stations laboratorium utsettes vattenlopporna för ett simulerat oljeutsläpp. De fortsatta studierna visade att när vattenlopporna utsätts för olja i deras övervintringsdjup påverkas deras näringsupptag och reproduktion nästa säsong. Oljeutsläpp i kustnära områden ses som mer skadliga för ekosystemen än utsläpp i öppet hav eftersom kustområdena rymmer lekplatser för många fiskarter och huserar ynglande havsfåglar. Diskoområdet har också kommersiellt viktiga bestånd av räkor och är skafferi för grönlandsvalar. Att värdera potentiella risker vid ett oljeutsläpp är alltså livsviktigt.

Med klimatförändringen och minskad havsis blir Arktis potentiella oljeresurser tillgängliga. Enligt Kongeriget Danmarks Arktiska Strategi väntar olja och gas motsvarande 31 miljarder fat i Grönlands undergrund medan det i områdena väst om Grönland och öst om Kanada kan finnas 17 miljarder fat gas och olja.

Djurplankton har en avgörande bety-

Arktisk Stations laboratorium analyserar loppor.

delse i det arktiska ekosystemet. De utgör det viktigaste ledet i överföring av energi från växtplankton till högre fiskarter, havsfåglar och däggdjur med människa och isbjörn som sista länk i födokedjan. Den vanligaste arten av djurplankton är vattenloppan. När den äter växtplankton lagrar den överskottsenergi i form av fett. Denna fettbaserade energiström är den primära orsaken till det rika djurlivet i Arktis.

Havsvattnet i Diskobukten har blivit en grad varmare de senaste tio åren på grund av ändrade strömförhållanden. Det har dragit till sig atlantiska vattenloppor som har mindre fett än de ursprungliga arktiska och det kan påverka födokedjan eftersom innehållet av livsviktigt fett blir mindre. Det kan bli svårt att få tillräckligt med fett för att klara den arktiska vintern.

Possible Greenland i Venedig

Den 13 internationella arkitektbiennalen hålls i höst i Venedig. I år har Dansk Arkitekturcentrum valt att spegla utvecklingen på Grönland i utställningen Possible Greenland.

Grönländska och danska arkitekter, ingenjörer och stadsplanerare har skapat en vision om ett framtida Grönland.

Utvecklingen i Arktis skapar en helt ny situation för Grönland som hamnat i ett globalt geopolitiskt fokus. Och på samma gång står Grönland inför stora inre omvälvningar med en framtida självständighet, stora klimatförändringar och en växande migration. Possible Greenland är ett försök att komma fram till hur arkitektur i bredaste mening kan bidra till utvecklingen i det grönländska samhället. Hur ska man möta de utmaningar och möjligheter som väntar framöver. På utställningen har man gripit sig an nya bostadsformer. Hur kan man skapa en infrastruktur på ett nytt sätt och hur kan nya stadskulturer utvecklas. De deltagande teamen har bidragit med nytänkande och visioner för hur samhället kan utvecklas

och samtidigt hålla kvar förbindelsen till Grönlands historia och särskilda behov.

Possible Greenland är tänkt som ett bidrag till en demokratisk process och en uppmaning till politiker och befolkning att debattera på djupet hur man vill ha det med infrastruktur, bosättning, urbanitet, migration och kultur i framtiden.

I februari nästa år kommer utställningen att visas på Katuaq i Nuuk.

Grönlands alla borgmästare har varit i Venedig för att se arkitektutställningen och de sparade inte på lovorden. Det gjorde kronprins Fredrik inte heller när han invigningstalade och på flera sätt uttryckte sin stora kärlek till Grönland. Man ska göra naturen till sin partner, sade han. Den här utställningen är ett fantastiskt exempel på hur en grönländsk framtid kan se ut.

Kronprins Fredrik berömde också det utställda grönländska vardagsrummet. Det kändes autentiskt, precis som att gå in i ett hus på Grönland och utanför luktrade det också som på Grönland.

Ännu en galleria i Nuuk

Det nya Nuuk Center har knappt slagit upp dörrarna förrän en ny galleria är på gång i huvudstaden.

En handfull investerare planerar att öppna ett butikscenter som ska ligga i Nuussuaq vid infartsvägen till den nya stadsdelen Qinngorput. 2014 ska det stå färdigt. 5700 m2 stort blir det och i en andra etapp kommer man också att bygga två lägenhetstorn i nio våningsplan.

Norden Runt i containers

Nordens Institut, NAPA, firar i år sitt 25 årsjubileum och i anslutning till firandet öppnades containerutställningen Norden Rundt – Kunst fra Iskantens Rand den 1 september.

Unga konstnärer från Åland, Island, Färöarna och Finland hade fyllt varsin container med sina verk och kom själva till Kulturhuset Katuaq i Nuuk för att öppna containrarna. De unga konstnärerna har fyllt containrarna med allt från hus av tändstickor till valrossar i papier-maché. Containerarna fortsätter senare sin resa till de övriga deltagarländerna.

Under besöket i Nuuk fick också barnen i staden träffa de unga konstnärerna och tillsammans skapa en staty av sina namn. Tanken var att alla namn skulle flätas samman och på så sätt visa de olika nordiska ländernas språkliga egenart och historia.

1000 man övade sjöräddning

I augusti fick Grönland uppleva två stora fartyg som stötte på grund, dock utan att några människor kom i fara.

Men om det i stället hade varit ett kryssningsfartyg med tusentals människor ombord, hade en grundstötning då blivit en katastrof? I mitten på september

drog den hittills största sjöräddningsövningen i Arktis igång i vattnen utanför Nordöstgrönland. Sex länder, Grönland, Island, Norge, USA, Kanada och Finland, deltog i övningen som leddes av Grönlands Kommando. I hela beredskapsarbetet deltog tusen man.

I planen ingick att ett kryssningsfartyg i form av expeditionsfartyget Triton fick ”förlisa” vid Ella Ö utanför Nordöstgrönland.. Ella Ö ligger 1000 km från närmaste hamn. Här evakuerades 50 kryssningspassagerare och besättning vilka flögs till sjukhus på Island.

Första delen av övningen gick ut på att rekognosera området medan den andra delen ägnades åt själva räddningsarbetet. Övningen skulle visa att koordinering och kommunikation mellan alla inblandade myndigheter fungerade.

Gudstjänst med trumdans

När årets prästkönvent inleddes i Sisimiut med en gudstjänst ingick också trumdans.

Trumman som i århundraden setts som ett hedniskt redskap av kyrkan har nu åter fått upprättelse. Tanken var att trumdans och sång skulle ge deltagarna i gudstjänsten ämne till eftertanke. Man ville skapa en debatt om trumman framöver ska an-

vändas i sammanhang där kristendomen förmedlas.

Bakom detta nyskapande initiativ stod biskop Sofie Petersen och Självstyrets ansvarige för Familj, Kultur, Kyrka och Jämställdhet, Mimi Karlsen.

Biodling ett framtidsjobb?

Kan man avvara några timmar varje vecka under sommaren så kan honungsproduktion föda en hel familj.

Det anser ordföranden i Grönlands biodlarförening Ole G. Jensen i Narsarsuaq som uppmanar fler att starta biodling.

Försök med biodling startade för tolv år sedan då Grönland importerade nordiska bruna bin. Den gången gick det inte så bra, mest kanske för att man inte passade bikuporna ordentligt. Annat är det idag då honungen flyter i Sydgrönland. Nu i somras hämtades fler bin från Sverige. Ole G. Jensen vågar påstå att där det finns pilsnår där kan man också ha biodling. Det betyder alltså långt upp längs kusten.

En burk honung kostar 50 dkr. Idag finns det fyra biodlare och även om många fler skulle börja producera honung skulle det bli lönsamt. Efterfrågan är stor inte minst bland turisterna. Grönländsk honung är en alltigenom ekologisk produkt och skulle säkert kunna säljas på export också.

Sälstek blir lyxmat

Sälkött är inte det första gästerna brukar fråga efter på de finare restaurangerna på Grönland.

Men nu håller restaurant Sarfalik i Nuuk att vända på den trenden. När restaurangen håller mottagningar och bufféer för större sällskap ställs en rad olika sälköttensrättningar på bordet. Eller vad sägs om örtmarinerad sälfilé med musslor eller sälbiff svept i bacon. Framgång-

en med den nya menyn beror på att man har en metod för att ta bort transmaken i köttet. Gästerna har förvånats över den milda smaken.

Och hemligheten? Den har lärts ut av den svenska sälkocken Susanne Jonsson. Köttet läggs i mjölk eller saltlake i minst ett dygn. Men bäst är att tappa sälen på blod så snart som möjligt. Transmaken uppstår därför att sälen har två gånger mer blod än däggdjur på land och blodet kan ge bismak av lever. Man ska också se till att späcket inte ger smak åt köttet. Susanne Jonssons uppmaning är att flå sälen senast en timme efter fångsten. Något som de grönländska fångstmännen anammat.

Grönländsk ost

Restaurant Sarfalik har också startat egen ostproduktion baserad på lokala råvaror.

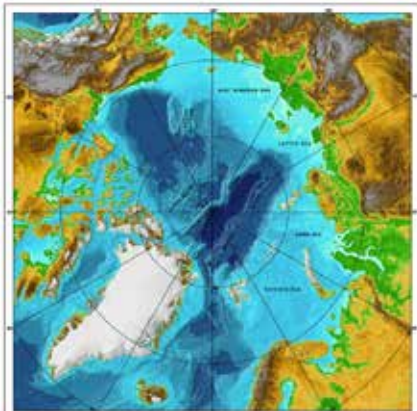
För närvarande har man två ostsorter att erbjuda. Tillverkningen skiljer sig inte från produktion i övriga världen men de grönländska ostarna får ändå sin helt särpräglade smak. I en vitskimmelost framställd av komjolk tillsätter kockarna lingon och kråkbär. Den andra osten är gjord på fårmjolk och har mer karaktären av roquefort. Den får tillsatt grönländsk timjan, grönländspost, persilja och dopas sedan i kvanne och grönländsk bulång.

Isen rekordsmälte

En värmebölja slog till på Grönland andra veckan i juli med extremt höga temperaturer.

Satellitbilder visade att den 8 juli var avsmältningen på inlandsisen normal d v s den berörde ca 40 procent av istäcket. Den 12 juli hade den ökat till 97 procent något som aldrig hänt sedan satellitmätningarna infördes för trettio år sedan. Följden har blivit omfattande översvämningar längs kusterna. I Kangerlussuaq ökade flödet i älvens utlopp med det dubbla.

Liknande avsmältning inträffar ungefär vart 150:e år visar de borrhövar som tagits i inlandsisen. Sommarens avsmältning låg rätt i tiden. Men forskarna oroar sig nu för att om en motsvarande avsmältning sker även under de kommande åren kan konsekvenserna bli obehagliga för havsnivåerna.

Grönland förlängs till Nordpolen

Danska forskare har samlat data som ska bestyrka Rigsfælleskabets krav på havsområdena vid Nordpolen.

Danmark har tillsammans med Grönland och Färöarna till FN ställt territo-

rialkrav på fem områden i Nordatlanten och Norra Ishavet. Danmark menar att Grönlands kontinentalsockel sträcker sig fram till Nordpolen.

Majoritet för nättidning

Med förra numret av Iluliaq skickade vi ut en enkät med förfrågan om vad medlemmarna tycker om en eventuell övergång till nättidning.

58 medlemmar har svarat. 41 tyckte att det var helt OK med nättidning. 17 medlemmar vill ha en tryckt tidning även i fortsättningen. På senaste mötet beslöt styrelsen, med majoriteten av de

svarandes JA i ryggen, att övergång till nättidning ska ske i nästa nummer d v s i december. De som svarat NEJ kommer då att få en utskriften pdf-fil av tidningen med posten. Anledningen till att vi vill distribuera Iluliaq digitalt är främst en önskan att minska de stora kostnaderna för tryck och utskick men också en viss arbetsbesparing kan bli aktuell. Merarbete måste dock göras för utskrift och utskick till dem som inte har dator eller av andra skäl motsatt sig en elektronisk tidning. Liksom tidigare blir det senast

utgivna numret bara tillgängligt för betalande medlemmar.

Om du är medlem och inte har lämnat din mailadress till oss ännu så ber vi att få den snarast.

Ny lärobok i grönländska

Lær grønlandsk II är ett helt nytt DVD-baserat undervisningsmaterial av Per Langgaard.

Den innehåller 17 filmade föreläsningar och ett hundratal övningar bl a. Priset är 600 dkr

Tecknade kunskapskällor

Den andra delen i den kritikerrosade tecknade serien Oqaluttaq/Fortællinger av Nuka K. Godtfredsen har nu utkommit.

Hermelinen är en fiktiv historia baserad på historisk kunskap. Serien har här nått fram till 1100-talet då inuit hade bosatt sig i alla delar av arktiska Kanada och Grönland. 60 sidor med fantastiska akvareller och ett avsnitt med faktabaserad information. Teckningarna är i sig konstverk av så hög kvalitet att Nationalmuseum ser dem som viktiga framtida kunskapskällor. Boken finns i en grönländsk och dansk upplaga och en engelsk är på väg. Priset är 200 dkr.

Permafrosten får egen forskning

En fjärdedel av Arktis är täckt av permafrost. Mätningar som gjorts på Grönland visar att permafrosten töar upp.

Man tror att 6 till 16 procent av de tre översta metrarna av permafrosten kommer att töa upp till år 2040. Vid forskningsstationen Zackenberg i Nordöstgrönland töar upp till två centimeter varje år. Men vad konsekvenserna blir är ännu ett ganska outforskat område. Erfarenheter av svåra skador i infrastrukturen finns redan men upptöandet av permafrosten frisätter också stora mängder koldioxid, metan och andra växthusgaser. Något som ytterligare bidrar till den globala uppvärmningen.

Stora frågor kräver ett svar. Nu har Danmarks Grundforskningsfond beviljat 60 miljoner danska kronor till det tvärfackliga Center for Permafrost. I sex år ska de främsta forskarna inom geografi, geologi och biologi arbeta på Grönland tillsammans för att skaffa fram en så komplett bild som möjligt av permafrostens verkningar i ett smältande Arktis. De senaste 15 åren har ett stort och systematiskt arbete gjorts för att samla in prov och analysera laboratorieresultat. Men idag vet man varken hur stora mängder växthusgas som ligger bundet i permafrosten eller hur snabbt en omsättning av dessa gaser kan ske. De processer som man vill undersöka är centrala för att kunna förutsäga ändringar i hela Arktis.

Sista sidan...

Kulturnatt i Köpenhamn

Det Grønlandske Hus i Løvstræde 6 deltar även i år med ett stort program under Kulturnatten i Köpenhamn.

Arrangemanget startar klockan 18 den 12 oktober och huset stänger kl 24.00.

Bland programpunkterna märks kör från Aasiaat, konstutställning, dokumentärfilm av Ivalo Frank, en kulinarisk resa med en nyazealändsk kock, mode-show och grönländsk rock med Copy Paste.

Glöm inte att köpa ett Kulturpass för 90 dkr för att få tillträde till alla arrangemang under Kulturnatten. Mer kan ni läsa på sumut.dk

Se grönländsk skräckfilm

Föreningen har fått den fantastiska möjligheten att visa Grönlands första skräckfilm Qaqqat alanngui. Filmen gjordes 2011 av Malik Kleist och Aka Hansen och den har slagit alla tiders publikrekord på Grönland med 20 000 sålda biljetter. Att det inte är fler beror på att filmen är barnförbjuden.

Six nykläckta studenter åker på en weekendtrip till en avlägsen ö för att fira sin examen. Och märker snart att de inte är ensamma i de vackra omgivningarna. Utan möjlighet till kommunikation med omvärlden förvandlas helgen till en

mardröm där det enda de fokuserar på är att överleva.

Filmen är två timmar lång. **Den visas söndag den 11 november kl 18.30 i möteslokalen på Helgagatan 36 ingång 9 i Stockholm.** Efter filmen serveras fika till självkostnadspris. Till Helgagatan kommer man med T-bana till Skanstull, uppgång Allhelgonagatan. Anmäl dig gärna till sylvia.hild@comhem.se (ej obligatoriskt)

Grönlands centrala kulturkärnor

Föredrag av Klaus Georg Hansen

Klaus vill med sitt föredrag ge sin syn på Grönlands koloniala historia. Fokus lägger han på en förståelse av historien utifrån den mentalitet som präglat historien. - vad har vem tänkt när. Här är 1832 ett centralt årstal. Klaus tar också upp skillnaderna mellan europeisk och ekmåisk människosyn. Dessa skillnader leder vidare till helt olika sätt att hantera konflikter.

Klaus Georg Hansen har varit chef för Groenlandica och Sisimiuts Museum. Han har också varit chef för Självstyrets landsplanering. Nu är han vice direktör och seniorforskare vid Nordregio i Stockholm. I januari flyttar han tillbaka till Grönland där han blir chef för Ilmarfik-institutet på Grönlands Universitet i Nuuk.

Vi träffar Klaus **torsdag den 15 november kl 19 på Nordregio, Holmarmiralens väg 10 på Skeppsholmen i Stockholm.** Föredraget och frågestund tar ca 2 timmar. Fika serveras till självkostnadspris. Anmälan till sylvia.hild@comhem.se